

„Noblesse oblige! Ezen sarkigazság kiválték illik a művelt Nyugat azon „gentleman géparús”-aira, akik a legnemesebb becsügrőtől vezérelve nem arra törekednek, hogy üzletük évi mérlege minél nagyobb hasznot (túltesse) ki: hanem azt tartják szemök előtt, hogy gazdálatsziknak minél jobb és a vételárnak megfelelő mezőgazdasági-gépeket szállíthassanak.

A véczkört végén, ahol hazánk egyik leg-régibb gyára, a néhány év előtt lebontott első pesti csukorgyár épült, egy sörök-ház-tekén magas, csinos laokotmányú tönk szemükbe: Tarnóczy Gusztáv mezőgazdasági-gépcarnokának kitűnő szelvjárgánya. Ezen szelvjárgány nálunk, szerfőltt sajnos! még vajmi ritkák; pedig hasznuk kézzelfogható.

Németalföldön utazva, kiváltkép magukra vonják figyelmeket a szemlatozó és a szelvjárgányok, melyeknek nagy része vízszivattyúzásra is használható. Ezen ország jelentékeny-nagy része, ugyanis, a tengerszin alatt fekvő, a hatalmas védőtölések bírnak ugyan eredménnyel dacolni a tenger vízi óriási nyomásával; de a föltszere szivárgó talajviz elárasztana mezőket, szántóföldeket, kaszálókat, kerteket, ha nem gondoskodnának annak levezetéséről. De miként vezethető le oly víz, amely a tengerszin alatt fekvő területen kyll össze? Csak szivattyúzás által. A földnek hát, melyeket számos öntözési-és hajózási osztona (ilyenek a székességek Állóidünk számára!) messz keresztlúkasul, keskeny, sekély vízgyűjtőcsatornákkal bírnak: ezekből a szelvjárgányok segítségével oly levezető csatornába szivattyúzzák, illetőleg emelik az összegyűjtött talajvizet, melyek a védőtölések koronán húzódnak; innen a hajózási csatornába és folyókba ömlik a víz, melyek szután a tengerbe hőmpolygítják azt. Gőzgépek által végezve túldraa volna e munka; míg a szelvjárgányok arányos áron végzik el azt.

Arányos áron! Ez a legfontosabb kellék a mezőgazdaságnál használt gépeket tekintve. Arányos ár! ez azt jelenti, hogy a végzett munka költsége helyes arányban állanak: időhöz, tökéletességhez, a kezelő-személyzet fizetéséhez, tökéletes kamaosáshoz, gépközpási töresztéshez, az elért eredményhez stb.

Például, Tarnóczy Gusztáv szelvjárgányait csak ritka esetben használhatók kellő sikerrel. A földünk és a dunántúli megyében nagy cséplőgépek hajózási: mert a cséplésnél vajmi káros volna az esetleges szellőtől, vagy pedig a szélcsónidól is függővé tenni: a munka szakadatlan serény folytatását. Míg ellenben időhöz nem kötött munkák végzésére, minők, például, a vízlevezető csatornák kassivattyúzás, székcsavargás (mikor előre is dolgozhatunk), kukoricza-morzsolás, szendmárlás, magrostálás stb Tarnóczy Gusztáv szelvjárgányai honunk minden vidékén kitűnő szolgálatokat tesznek mezőgazdánkank.

Igen nagy előnye Tarnóczy Gusztáv gépcarnokának, hogy nem gyárt mezőgazdasági-gépeket, hanem bizonymánya veszi azokat a legkiválóbb gépgyárakból. Ez óriási előny: mert a gyáros szerfőltt gyakran előszeretettel viseltetik egyik másik oly gyártmánya iránt is, amely több tekintetből kifogásolando; míg a kereskedő nem elfogult egyik pár készítmény iránt sem, ő azt tartja: „a jónál van jobb, vegyük hát a legjobbat”. S ez oka, hogy a gépek valódi belbecsét tekintve, (ez pedig elkerülhetetlen szükséges) a legkiosmeretes kereskedő néha olcsóbban árulhatja azokat, mint a gyáros. Tarnóczy Gusztáv gépcarnoka e rá nézve vajmi előnyös helyzetben van.

Esen, maga nemében páratlanul álló gépcarnok szerfőltt nagy súlyt fektet a kísérletekre; mert azt tartja (s ebben szintén igaz van!) hogy az elmélet ez irányban is sántít, ha a gyakorlat nem bizonyít az illető gép kiváltsága mellett.

A Tarnóczy-gépcarnok különlegességei közé tartoznak a „Hornsbey et Sons”-féle gőzcséplők és a Krumpach-Schlick féle állítható-harmasékek; ugyszintén: a Ganz-csrg által gyártott „Little Grand (kis óriás). Az előlemlített az egész föld legkiválóbb gőzcséplőgépe; a második, egyebek között, a vogyerdi (Nyitra-megye) nagy ekeveresenyen — 1885. május 28-ikán — is mint legjobbat az arany-oklevéllel lón kiutentve; az utóbbi pedig már rendkívül olcsó áránál (most csak 55 frt egy darab) fogva is országszerte nagy keresletnek örvend.

Más jeles különlegességei a gépcarnoknak a „trieur”-ök legkiválóbb példányai. Mily szerfőltt nagy fontosságú a „trieur” minden mezőgazdára nézve, azt fölölleges magyarázatunk; mert mindenki tudja: „egyedül jó mag ad jó vetést”. Tarnóczy Gusztáv gépcarnoka részleltíze-

tesre is ad el bármennemű gépet; ez oly nagy előnye a mezőgazdákra nézve, amelyet mindenki kellőleg bír méltatni.

Ezen kívül a Tarnóczy-gépcarnok szerfőltt gazdag készletben bírja raktáron mindazt, amire akár a nagybirtokosoknak, akár a közép-birtokú mezőgazdának, akár pedig földművelő polgártársainknak szükségök van.

Legutóbb a mult végén látogattam el Észak-Amerikába, melynek mezőgazdasági-géparu bizonyára szerfőltt lejtelt Nagy örömmel álltam meg, hogy a Tarnóczy gépcarnok még ott is számot tenne gazdag és változatos áru-készlete folytán.

Szeleányes Kálmán

KÜLÖNFÉLÉK.

— **T. Olvasóinkhoz!** Lapunk július elsejével a III. évfolyamba lépve, tisztelettel kérjük az előfizetők hátralékok megküldését és az előfizetések megújítását!

Lapunk alakja marad a régi. Terjedelme a körülményekhez (sürgős közlemények és hirdetésekhez) képest, hol 8, hol 6 oldalú leend. Tartalmát illetőleg tovább is igyekszünk egyrészt az értelemiség, másrészt a nép igényeit lapunk kitűzött programja értelmében kielégíteni.

A t. olvasóközönség szives jóakaratát tisztelettel kéri

a „Muraköz” szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Jótékonyág.** Gróf Festetics Jenő úr a stridól szezeny tanulóknak 25 frot. a csáktornyai „Jézus szent szíve” társulatnak 20 frot. adományozott; több rendbeli szezeny között pedig 16 frot. osztott ki. Éljen a nyilas gróf!

— **Nyilvános nyugtázás.** T. Bernyák Károly ur szives volt az Óoda részére 2 frot. adományozni, miért is fogadjia az egyesület halás köszönetét. Polyák Matyás gondnok.

— **A csáktornyai polgári és elemi iskola tanévét ünnepléyes Te Deummal** in. hó 28-án befejezték. Az isteni tiszteleten a polgári iskola tanulói énekeltek. Az elemi iskola udvarán összegyűlt tanulóserég és számos vendég jelenlétében Jeney igazgató a tanulókhöz intézett buzdító szavak kísérelében osztotta ki a szorgalmas tanulóknak a jutalomkönyveket, amelyek a közönség szives adományából vétettek. Szeivert A. mint az iskolaszék kiküldötte a tantesület fardozásáért mondott köszönetet; szavait éljenzés követte Jeney G. pedig a megjelent vendégeknek mondott köszönetet az érdeklődésért. Az éljenzés után az évszóró ünnepléyes a polgári iskolában lett folytatva. A polgári iskolában az ünnepléyes a magyar himnus éneklésével vette kezdetét. Több szavazat és előadás tartott. Pálya M. igazgató a közönség érdeklődése mellett hosszabb, tartalmas beszédet mondott a megköszönté az iskolaszéknek és a szülőknek az érdeklődést. A sikerült ünnepléyes a Szózatul záródott be.

— **A járványosan fellépett vörös Csáktornyan** ágyba döntötte a gyermekseréget. Az utcán elvéve lát az ember apróbb gyermekeket, mind nyomja az ágyat; nincs ház, ahol nem volna beteg gyermek. A szerencse a dologban az, hogy a beteg-seré nem rossz természetű s általában könnyű lefolyással bír; áldozatot nem követel.

— **Perselynyit** a Szeivert vendégölben székelő asztaltársaság m. hó 27-én bontotta fel másodikban perselyét, amelynek tartalmát a szegény tanulók felruházására szánta. Találhatott benne 9 forint,

amely összeg az előzőleg összegyűlt 16 frot. tökéhez csatolattott s kamatozás végett a takarékpénztárban helyzetett el.

— **A csáktornyai „Hattyu”-vendéglő** megromlott nagyterme m. hó 26-án hatóságilag bezárattott s a kulcsok a városbáznál tétettek le. Ugyan s az évek előtti földrengés a tetőzetet s a falakat annyira megrongálta, hogy életszélyessé válna ott a mulatságok tartása. Egy új nagyterem építése kimondattott, különféle terkekről is beszélgetnek, azonban hogy mikor fognak az építéshez: annak a jó lsten a megmondhatója. Pedig sürgősen szükség volna a város haladásához mért terjedelmű szép nagyteremre.

— **Kellemes meglepetésben** részesítette Csáktornya magyarlakóit m. hó 26-án, városunk köztiszteletben álló főszolgabírája. Ugyanis: elhangzott a dobszó és utána — magyarlal is kiküldötte a dobos hogy öntözni kell. Nagyon helyes intézkedés; örömmünk teljes, mert bizosak vagyunk abban, hogy ezentúl mindig így lesz

— **Pertakon m. hó 27-én délután 5 órakor** vonult beszékhelyére Varga János ur a város új plebánosa. Daczára, hogy az eső csak egy szakadt az iskolás gyermekek szép sorban, a tiszoltók és sok néb kérte a templomba a plebánus Urat, ki ott délután isteni tiszteletet tartott.

— **Legradon m. hó 24-én** az önk. tűzoltó egyesület sikerült nyári mulatságot rendezett. Résztvettek a mulatságon: a nagykanizsai és kuzmicszei tűzoltóság több tagja családjaikkal Légrad város érte misége teljes számban s a polgárságnak jelentékeny része. Nem mulaszthatom el az alkalommal az egylet részéről halás köszönetet mondani a kanizsai önk. tűzoltó egylet zenészeinek és azok igen tisztelt karmesterének, akik minden fizetés nélkül Légradra rándultak s a mulatság sikerét a tetőpontra emeltek. Felülfizetni szivesek voltak: Gadó Mátyás 20 frot. Kuzmics Ferencz 3 frot. Friedfeld Heinrich 2 frot. Neusinger Béla 2 frot. Máty Gábor 2 frot. Gold-csmidt Fülöp 2 frot. Gaie (Ludbreg) 1 frot. Friedfeld Vilmos 1 frot. Pobel Rezső 1 frot. Salamon J. 1 frot. Salamon F. 1 frot. Horvát István pleb. (Szt. György) 2 frot. Szilvágyi Gyula 60 kr. Sugberger 60 kr. Savel (Kanizsa) 60 kr. Miszer György (Domboru) 60 kr. Friedfeld Miksa 80 kr. Rothman (Kanizsa) 20 kr. Polni (Kanizsa) 20 kr. Vanisk (Áttak) 10 kr. Korschil 20 kr. Miszner 60 kr. Lautsch 40 kr. Beck Nándor 60 kr. Schlesinger Zs. 30 kr. Murkovicz Ferencz 1 frot. Schober István 1 frot. Grangya Emil 1 frot. Prenek Imr.: 2 frot. Goldschmidt József 2 frot. Ferenczi Kázmér 1 frot. Unger József 1 frot. Kosztl Géza 1 frot. Mülner Rudolf 1 frot. A szives felléltetők fogadják az egylet részéről halás köszönetet! Légrad! 1888, jun. 26. Kuzmics Ferencz főparancsnok

— **Vettünk a közelvidékről** több iskolai értesítőt és tudósítást a zavarizságtól befolyásról. A tudósításokat és az értesítők kivonatát lapunk jövő számára hagyjuk.

— **Táviratok feladása postai uton.** A közlekedésügyi miniszter azzal a czéllal, hogy oly helyeken is lehessen táviratokat feladni, hol távirahivatal nincs és csak postahivatal van: július hó 1-vel sárgás színd, a zárt levelező lapokhoz hasonló alakú, zárható táviratlapokat hoz forgalomba. Ezek minden posta- és távirahivatalban s bélyeggyélarusítóknál kaphatók s Magyarországon területileg, valamint Európában bármely államába szoló távirat feladásánál használható. Egy ily táviratlap ára 35 kr. s azzal minden ráfizetés nélkül föl lehet a magyar

KAJ JE NOVOGA ?

Post, citateljem.

Novine naše budu od prvoga juluša vu III. četvert stupile, zato prosimo naše post predplatnike, naj nam zaostale pošleju i predplate ponoviju. Forma, sadržaj i veličina novina naših ostane i na dalje takva, kak je do vežda bila, tojest na jednoj polovici budu magjarske a na drugoj horvatske štive i to negda na dva, negda pak na poldrugin arkušu. Trsil se budemo i na dalje, da budemo sa sadržajem i člankami našemi, citateljem našim po volji mogli činiti. Preporučamo i na dalje vu prijateljstvo novine naše svim citateljem i jesmo s pozdravom:

Uredništvo i izdateljstvo „Medjimurja.“

Pesomorna mašina

Čudnoviti ljudi su kemikusi! Jeden prezizuje rakete za ljudstvo moriti, drugomu pak gustuš dojde na nekakov brzi način pse skončati. Ovak je jeden kemikus vu Parizu študiraj, kak bi mogel stekle pse naglo i to prez prelevanja krvi skončati, tak je dugo študiraj, dok ga je i trefil. Dal je napraviti veliku trugu, zaprije vu nju stoptdeset psuv, pustil je nater v trugu rezsvetičnu plin (gaz) i za čas bili su svi psi mrtvi!

To bi nekaj bilo za gospodu majstore tam na tratih vani.

Strahovito iznašastje.

Komaj kaj su prenašli repetirpuške i Maxinove šuke, već su pak ovo nekaj no voga zrašili. Maxinov štuk v jednoj mrtvi seststo ljudih vmori, ali to još nije dosta! Austrijance jeden imenom Jüneman znašel je nekaj još strašnešega. Nije puška, niti anon, prosta je to raketa, koja je napunjena duševim plinom (gazom) i ako se ova med neprijatelje spusti, rezpukne se, kak druga raketa, ter sve okolo sebe podusi i zežge. Orakove rakete nameravaju v našoj vojski vpletati i vu taborsko vreme hasovati.

Širošašni vu soldati!

Kobilice.

Nezdavnja pisali smo od kobilicah, a vežda pak nam dodajaju glasi, da su se ove gnjusne i škodljive živine i po peštanskoj varmegiji rezširile. Vele, da su kobilice vu okolici obšine Péczele preko sto mekot zemelj obstrile, ter da su tratine, ječmuue, zobi, krumpir i kuruze tak opustošile, da polja tak izgledaju, kak da bi se žopori ovcah ili druge marhe onde više danov pasli bili. Poglavarstvo čini svemoguđe, da pretigne ovo pustošenje, nu kobilice se ipak sve dalje šire.

Sdvojeni clovek.

Jeden Marčik zvani 24 leta stari poslanik postavil se je na željezničku prugu v Buda-peštu i dugo je nekaj. Kada ga je vahtar opomenul, da se tu nesme stati, odstranil se je, nu na skoro je opet tam došel. Stražar željeznički odpravil ga je na novo, veleč, da vežda jeden vlak dojde. Marčik dočekal je vlaka ter se vu jednom hipu pod njega hitil. Vodja mašine zastavil je lokomotivu nu vč je bilo kesno. Lokomotiva sdrobila je Marčiku glavu, prsa i ostale kotrige a za par časov spustil je nesrečni samobujica dušu.

Bude li labor?

Na ovo pitanje niti najglasoviteši diplomati evropski neznaju odlučnoga odgovora dati. Nekoji vele, da je mir evropski s nemškim cesarom Fridrikom v grob odišel. Govori se, da je novi cesar Vilhelm II veliki prijatelj ruski a iz toga onda zaključuju, da u je daleko već ono doba, kada bude Rus počel po Evropi svoju moč dalje širiti, kak ju je već zdavuju započel. Naša

vojska mu jako na putu stoji, nu ako bi Prusija s nami obstojeći savez preobrnuła, onda se more lahko izpuiti gori spomenuta politika. Moramo biti na sve pripravnii, ar neznamo vure niti časa!

Vmorila ga strela.

Nezdavnja vodili su žandari med sobom jednoga zločinea, da ga k sudu predaju. Na putu zastigla jih je bura i na skoro počelo je grmeti i strela pucati. Neimajući žandari mesta, kam bi se pred zlim vremenom vsek! maširali su po malom dalje po cesti, kad na jedenkrat zaprasne nad njimi i strela med njimi idučega zločinea tak ošine, da je vu hip mrtve ostal. Na veliko čudo žandarom nije se nikaj pripetilo zvun toga, da su se jako preplašili!

Mali naseljeniki.

Po viškoj naredbi vlade naše zebrał je sirotinski stol varmegije trendinske 85 dece prez roditeljev, koje hoče vlada vu Arad poslati, da je tam naseli. Ova siromašna deca namesćena budu vu Aradu i vu ondešnoj okolici pri pojedinih meštarih, gde se budu pojedine mesarije vučiji. Gledeč na siromaštvo trendinskih šlovakov, jako je to blagodarna naredba, ar ne samo, da se budu njihova prez roditeljev zaostavljena deca za dobre i delatne meštare odbranila, nego se budu polek toga i čisto magjarski jezik navčila.

Poparjeni gospodić.

Još pred nekoko let pripetilo se je na jednom dunavskom pirobrodu, da je jeden naduti jurista prevzel mesto, na kojem je pred par minut sedel jeden stari gospou. Jurista taj još gospod čič širil se je, kak pav, na mestu ovom; mrti je misil, da vekšega gospoua već na globušu nema od njega. Zato kad bi bil stari gospou nazad došel ter prijašnje svoje mesto od juriste čisto bludno i ponizno nazad prošil, zdere se na njega taj, ter mu baš ne v lepon tonu reče: Kaj misliju gospone! Što sem je? Nemaun sreću poznati odgovor i v prijateljskom nepoznati mu stari gospo.

Ja sam jurista! znaju oni to!

Drago mi je poznati gospone, ja sam pak barun Eötvös Józef kultusminister, odgovor čisto vu poznom tonušu vežda već poznati stari gospou.

Moremo si misliti, kak je potlam ov naš jurista pete potegul.

Čudnovito rezpitanje.

Vu Frankfurtu na Maini rezpita! se je zakonskim putem jeden gospodar od svoje tovarušice. Za zrok njihovoga rezpitanja dal je tovarušu to vu tužbu, da mu žena nezna kuhati. Sud je to za temeljiti zrok rezpitanja gor vzel i rešil je obeđva od medjusbnih dužnostih i zaveza. Ovak nam to novine pišu, nu jeli se nekanjanju? nije li tu drugi zrok rezpitanja a ne kuhanje?

Trojki.

Vu Battyafalvi ima jeden gazda kravu, koja mu je nezdavnja troje telčev na svet donesla. Od ovih trojkov dva su teleta čisto skupa zrašćena a jedno je na samom. Sve tvoje veseli se najbošemu zdravju a i mati je čisto zdrava i jaka. Skup zrašćeni dva telčeki su drugač čisto dobro i lepo vu telu rezviri i samo njim je ta falinga, da se nezvire jeden prez drugoga po svojoj volji gibati.

Nesreća.

Pred devetimi tjedni vgrizla je mačka vu Buda-peštu jednoga maloga dečaka na prstu. Roditelji nemisleć, da bi od toga nesreća pripetili se mogla, pustili su malu ranicu na prstom zarasti. Ali vežda potlam devet tjednov opazili su strahovite posledice one neznačne ranice, arje iz deteta stekitna v ana

vdurila. Mačka najme, koja je toga dečak vgrizla, bila je stekla a cesmer njezju prešel je na dete. Doktori vraće dete vu špitalu, nu malo je ufanji, da bi ga od strašne smrti osloboditi mogli!

Kalendar.

(Od 24-ga do 30-ga)

- 1. Nedelja. Teobald. Zadnji četvrt.
- 2. Ponedjeljek. Poh. Bl. D. M.
- 3. Tork. Eulogij.
- 3. Sreda. Udalrik.
- 5. Četrtek. Ciril i Metod.
- 6. Petek. Isaias.
- 7. Subota. Vilibald.

CENA ŽITKA

Kuruza 6.—6.10 — Pšenica 6.50 — — Hrz 5. Ječmen 5.—5.50 — Zob 5.75

LOTTERIJA.

Grac 24. juniuša 1888.

35. 40 1. 10. 14.

Odgovorni urednik:
MARGITAI JOZSEF

EGY CSINOS

butorozott szoba

AZONNAL

Kiadandó.

Bővebbet a tulajdonos

őzv. Szy Sándorné.

1793. tk. 88.

Arverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság hűzhírré teszi, hogy Gregorinics Mátyás végrehajtónak Mikulics József és neje végrehajtást szenvedő elleni 26 ft 33 kr. tokekövetelés és járnélkai iránti végrehajtási ügyében a n. kanizsai kir. törvényszék a csáktornyai kir. járásbírószág területén lévő a szátnetincezi 81. tk. 7jb hr. sz. a ingatlanra a hozzá tartozó legelő s erdő illetményvel együtt 300 ft az 55jb hrsz. a. 55 frtra és 160. hrsz. a. 420 frtra becsült ingatlanra az árverést ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan

1888. évi július hó 14-ik napján
d. e. 10 órakor

a szátnetincezi községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlani becsárúak 10% -át vagyis 30 ft 5 forint 50 kr. 4 forintot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. tel igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékpépes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Csáktornyai a kir. járásbírószág mint tkvi hatóságnál. 1888. május 16-án.

701 1—1

korona területele vagy Ausztriába szóló, 5 szóból álló táviratot adni Minden továbbí szóért 2 kr jár, melyet a táviratlap belső oldalára ragasztandó frankójegyek által kell megfizetni. A táviratlap átadható bármely postahivatalnak vagy bedobható a levélgépjűt szekrényekbe

— Megtörtént. „Papa! — mondá a kis Kálmán — akkora disznót láttam mint magat!

— Ez is teny. Egy vidékünkbeli iskola a napokban értesítőt adott ki. Az értesítő szerkesztője annak mód a szerint ká-javitotta a sajtóhibákat s oh Egek! mind baj! Az érdem egyik közt sok a hiba. A hármások helyett négyesek, meg kettesek lettek nyomva Képzeltető a hangulat a tanuók között A nyomda felelősségre vonatván, kiderült, hogy nem rosszakarat játszott a dologba, hanem csupán azon körül-mény, hogy a kalkulások legnagyobb része (nagyon természetes) a középszerű hármás (elég), a nyomda meg nem számítván erre a körülményre nem látta el magát kellő mennyiséggel hármással. A szedők ugy gondolták, hogy egy számmal nagyobb vagy ki-sebb: nem határoz, szedtek tehát hármás helyett kettőst meg négyest, amint kifutotta a tetszékényből Így esett meg a hiba, amely sok tanulóml bánatot, de viszont soknál örömet okozott

— Budapesti Hirlap. A „Budapesti Hirlap“nak a hazai művelt olvasóközönség vetette

meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét; minden pártédek mellözésével küzdött nemzetünk és fajunkért, ez egyetlen jelszavával: magyarság! Viszont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolta azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetében.

A hazai sajtóban máig a legényesebb eredményt a „Budapesti Hirlap“ érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja az országnak. A külső dolgozótársak egész seregen kívül, a szerkesztőségnek annyi belső tagja van, amennyivel egy magyar lap sem dolgozik; minden rovatot külön vezető gondoz, a helyi tudósítók kívül, akik a nap híreit írták. Minden fontosabb bel vagy külső esemény felől rendszeres levelező sájtó-közönség tudósító erejét közvetlenül; a távirati sajtóval innár oly tökéletesen van bervezve, hogy elmondhatjuk: nem történik a világon semmi jelentékenyebb dolog a nélkül, hogy a „Budapesti Hirlap“ arról rögtön ne adjon hí és kimerítő tudósítást. A „Budapesti Hirlap“ politikai czikkeit Kaas Ivor báró, Rákossy Jenő, Balogh Pál írták más kiváló hazai publicistákkal híven a lap léggellen, magyar, pártédekkel nem ismerő szellemmel. Politikai hírei széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és közléte felől távirati értesülésekkel látanak el rendszeres levelezők, minőkkel minden városban, sőt nagyobb községben is bír a lap; a „Budapesti Hirlap“ távirati tudósításai manap már teljesen egy tokon állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. Európa összes metropolisaiban Londontól Konstantinápolyig saját tu-

dósítók vannak, akik egy az ott történő események, mint az elektromos dróton oda futó híreké rökön megvártaozzák. A külföldi rendszeres tudósítók közül minden fontosabb esemény felől a szerkesztőség külön kiküldetési tagjai adnak gyors és bő értesítést. A „Budapesti Hirlap“ e czélokra havonként oly összeget fordít, mint amennyi előzőt 10 évvel még egy-egy hírlap egész költségvetése volt; de sikerült is elérnie, hogy ma a legjobban, leggyorsabban értesülő organuma a sajtónak. A „Budapesti Hirlap“ Tárczarovata Teleki Sándor gróf, Toth Béla, Rákossy Viktor, (Sipuluz) és több kiváló írók közreműködése mellett, a lapnak egyik erőssége s mindig gondot fordít rá, hogy megmaradon előkelő színvonalán. A naprovatokat kitűnő szurnalisták szerkesztik s a helyi értesülés ismert legbiztosabb tudósítókra van biva. Rendőrségi és törvényszéki rovatai külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a „Budapesti Hirlap“ helyet foglalhat minden család asztalán. A közgazdasági rovatban a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő, megtalálja mindazt, ami tájékoztatásra szükséges. A regény-csarurokban csak kiváló írók legújabb műveit közölik. A z előfizetés feltételei: Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra i frt 20 kr. Az előfizetést vidékről legelőszérűben postai-utalvánnyal eszközölhetők következő cím alatt: A „Budapesti Hirlap“ kiadóhivatalának, IV. kerület, Kalap-utca 16. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ
MARGITA I. JÓZSEF

TEČAJ V.

VU ČAKOVCU I. JULIUSA 1888.

BROJ 27

MEDJIMURJE

Urednicka pisarna:

Glavni pij c. fraterska hiža, živo na kondignaciji. — S urednikom moči je svaki dan govorit med 11 i 12 vurom. — Sve pošiljke tičuće se zadržaja novinah, naj se pošiljaju na ime Margital Jožefa urednika vu Čakovce.

Izdateljstvo:

Knjizara Fischel Filipova kam se predplata i obznane pošiljaju

Predplata cena je:

Na celo leto 4 frt
Na pol leta 2 frt
Na četvert leta 1 frt

Pojedini broji koštaju 10 kr.

Obznane se poleg pogolbe i fal računaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk.
Izlazi svaki tijeđen jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Štampova glasnik: „Medjmurstvo“: toipomaz jiveca i „vankoga društva“ „Čakovečke sparkasse“, „Medjmurške sparkasse“, „Dobry Medjmurški sparkas“ i „Pulay i Pulajova č. živo“ „Gornjo-Medjmurškoga kulturnoga društva“

Magnet.

Pri kopanju rudah najde se veckrat med kovinama pepelnato sivkastu, negda črni kamen, koji ima čudnovitu vlastitost, da najme kovne stvari k sebi privlači. Taj kamen našli su najpređ u azijskoma varošu Magnesia zvanom i zato su ga nazvali po tom imenu magnet, a onu silu, koju vu sebi ima, zovemo magnetizmus ili po horvatski: privlačivost. Privlačivost moči je s željezom umetno proizvodjati, a umetno prirodjen magnet ima tu vlastitost, da naveke na jednu stran kaže, ako se more slobodno gibati. Privlačiva sila magneta nije na svakoj piknji jednaka; dve točke, na kojih je ta sila najjakša, stoje jedna naprama od drugoj, ove zovemo: skrajniki, jednaku pak liniju od jednoga skrajnika do drugoga, zovemo: os magneta. Skrajničke je lahko repoznati, ar ako magnet vu p e s e k d e n e m o, te se najveć peska nalovi na skrajnikih. Odlučni pravac, kam se magnet pri slobodnom gibanju obraća, naveke je jug; po tom je jedna stran magneta navek obrnjena ka jugu, druga pak k severu. Onu zovemo južni, ovu pak severni skrajnik.

Privlačivu silu magnetu poznali su već stari naši, nu odlučni njegov pravac spoznali su stopram vu 14-om stuletju

Po toj čudnovitoj vlastitosti priskrbeli

si je magnet veliki ugled vu svetu, poštuju ga bolje, nego i najskuplješega dragulja (dragi kamen), ar mornarom služi na morju kak najsigurneši kaziput.

Iz oceli napravljenu magnet, nastavljen na klin vu formi poluge tak, da se slobodno gibati more, zaprt vu malu skatuljicu sa steklenim pokrovcem a iznutra s napisom četirih stranah sveta, zove: kompas ili magnetna igla S pomoju ovoga — kompasa spustili su se mornari tolikokrat vu neizmernu pučinu mersku, da prenajdu nove zemlje i ljudstvo, med koje da zacepe kreposti i navade življenja kršćanskoga.

Ako dva kompasa postavimo jednoga prama drugomu tak, da se bude jeden slobodno gibati a drugi ne, te budemo čudnoviti pojav opazili.

Ako se najme severni ili južni skrajnik jeden drugomu približi, te med njimi prestaje privlačiva sila i jeden drugoga od sebe odbije. Nu ako se obratno severni krajnik s južnim zestaje, onda jeden drugoga privlači.

Ako željezni prašek na papir nasipljemo, i po njim magnet držimo, to se prah sjednaći vu jednu nit, svaki prašek postaje magnetičen ter svoi skrajnik obrne na magnet, koj na njega deluje.

Iz prošlosti Medjmurje

XXI.

Štrigova. I.

Po bilježkah jednoga pavlina leta 1750.

Štrigova po latinski Stridon leži vu lepoj kotlini obkoljena samimi goricama. Tu se je rodil sveti Hieronimus, kaj je u raznovrstnih pismah temeljito dokazano. Fuhrman piše od Conštantina Velikoga, napominje, da je tu negda biskupska stolica bila. On ovak veli: Bila je ovd naručito pod Constantinom Velikom biskupska stolica od vnojo biskupijah rimske države. Med ostalimi još spominje biskupiju vu Šopronu i Sárvaru. Ova potvrđil je pisec i vu jednom listu kojega je meni iz Rima pisal Medimurga predi nego taj list obelodaniti, svrnimo se na spine časopisca patra Szentiványia, koj o toj biskupiji od 325 leta ovak veli: nicejski sabor (očekumenički), na kojem su i magjarski biskupi, naročito bi kupija štrigovska deliniki bili, izjavlja se za dovršen.

Isto tak potvrđuje pater Fuhrman i Szentiványi. Vu spisih nicejskoga sabora, koj se je pod Constantinom Velikom obdržaval, nahadja se podpis magjarskoga biskupa štrigovskoga.

Isto tak očituje se Pulay Karol vu svojih bilježkah o biskupijah: Magjarski biskup štrigovski Hieronimus prvi je pod-

pisal zapisnik nicejskoga sabora, kojega su za njim i drugi magjarski biskupi potpisali.

Ježuita Hansic ovak veli: varoš Strigovu vnoći drže za dalmatinski varoš, a prem taj k magjarskomu orsagu pripada, kak se to vidi iz dvoh podpisov vu nicejskom zapisniku biskupa Strigovskoga, gde je prvić kak štrigovski, drugoć kak ma-magjarski potpisan. V kojem letu je prestala biskupija štrigovska, to se točno nezna, čemu zrok je davna prošlost, kak takaj taborska vremena Rimljanov s drugim narodi.

Matija Schwarc tvrdi vu jednom dokumentu od 1505. leta, da je vu Strigovi vu najstareša vremena već bila cirква, koja je imela velike dohodke. Na tom dokumentu potpisani su takaj dva redovnici: Gjura i Tomaš, kak štrigovski prebendariuši.

Tak se čini, da je ova cirква vu vremenu Luthera s drugim medijumskimi cirkvama srušena. Za verovatnost toga služi ona okolnost, da je na celoj cirкви zvun sanctuaria opaziti trag renovacije temeljite. To potvrđuje takaj jedan nadpisni kamen, od kojega potlam još govorić budemo.

Cirква zazidana na sredini varoša dosta je prestrana i lepa, ima vi e jako lepoh otarov i obskrbljena je sa svimi po-trebnimi, turen joj je visok s plehom pokri i poviđen s potrebnom vurom, koja tuče. Vu blizini sanctuaria na levoj strani je jeden dugoljazi četverovuglast kamen. Na kojem se vidi sledeći nadpis:

1680 erectum. et. 1690 consecrat. per ill. et Rsm. D. D. Ig. Alexan. Mikulich Eppm. Zagrab. Tempore Vinc. Jurethich Paroch. Strid. Kaj horvatski znamenuje: Zazidano leta 1680-ga, posvećeno 1690 po njegovoj preuzoritosti, prečastnom Mikulic Ig. Šandoru zagrebečkomu biskupu za vremena Juretics Vinceka plebanuša štrigovskoga.

Z A B A V A

Zuleima.

Istinita pripovest iz horvatske militarske granice.

Jedan, po potoku Uni obkolen otok, naproti našoj graničarskoj obali ležeći, bil je po jednom turčinu imenom „Ahmed“ obdelavan. Ahmed je svojim graničarskim krsćanskim susedom navek prijateljski lice kazal, to je medtemtoga bilo samo izvan: z untra je on bil ipak navek koreniti, na im graničarom neprijateljski turčin.

Njegova kći Zuleima bila je lepa, kaj je pri turkinjah, (izuzev Cyrkasserie) redkoć radi čeva i turčinu svoju neobuzdanu ljubav najviše na krsćanskih robkinjah, od kojih su vu lepoti grkinje i arminec na prvom mestu zvršavaju. Vu turskih Serailih se nahadaju takove sirote iz Francezke, Italije, Nemačke i iz Slavjanskih krajjev; mnoga lepa divojka je još za dečinstva svojeva, vu tu svrhu tam dopeljana, a mnoga je posle, kroz kakov nesređni udav, postala plenom Seraila, dapače i lepoh židovkah nemauka vu njem.

Zuleima anda, kak je rečeno, bila je lepa, a imala je i čutlivo srce, koje je za nečem, kaj sama nije znala za čim, zdiha-valo, nagibavalo se je k nekakovomu vezu, kojega još niti njezina vera, niti okolica pru-žati nije mogla.

Na graničarskoj krsćanskoj strani stala je za onda iz hrastovih stupov i deskih na činjena stražarnica, ista je bila podzidana. niz Kupu pak stali su vu srednjoj dalečini jedan od drugoga, mali, tako zvani „čardaki“ gde se je dan i noć straža premenjala, koja

je imala strogu pazku na protivnu, neprija-teljsku, tursku obalu držati i svaku navalu od njihove strane, ili oružjem odbiti, ili dapače navlašuće po mogućnosti vloviti i vu glavnu stražarnicu dopeljati.

Komandant glavne ove stražarnice, pošten grančarski mladi oficir, koj nije samo pri-predati puškinoga praha di-al, nego koj je vsekrat me d neprijateljskimi kuglami prez strah stal, i e r svojim junačkom duhom, pod njegovom komandom stojeći voj-nike, k pobedi vodi, bil je človek lep, i akop-em po soldački nadrt, ipak dobrega srca.

Zaradi svoje lepote, mladosti, junaštva i dobrote, preobil je on srce lepe Zuleime tim bolje, čim je on bil človek, koj je svojim junačvom i plenućom entlostjum, pri raznih prilikah, na vlovleah turčinah pokazal svoju človečnost, ter istemi kćiti svojom bra-tucom postupal. Ovi čini su ga vu očih Zu-leime vnoći dopadnesenoga učinili, nego s turske strane ba u i njegove oficire, koji su se samo svojom surovostjum dićiti znali.

Najpredi anda je taj mladi graničarski oficir bil samo poznanec lepe Zuleime, a neće moglo d r u g a b i t i, ar su se samo n e g d a p a n e g d a a i to prek vode videti mogli, nego s vremenom su si počeli davati znamenja, a konac je bil taj, da sudice ljubavi obudveh srdca prepriča i i od sad su bili jeden vu drugoga kak se ono veli, do vuh zaljubljeni.

O ljubavi odušaji sve je bolje korenuje pušal, a jedna stara Grkinja, poverjenica Zuleimina, znala je taj odnošaj, pred njezinim oćem i njegovimi kućenimi prijatelj-kićvati i to tak lukavo, da je mladi oficir na stanovito znamenje, koje se je za njega na brzoklu Zuleimnoga vira vu stanovito vreme postavio, po noći Unu preplaval i svoju Zuleimu pohadjal. Na jedankrat sa ta znamenja vu vrtu prestala, i već su tjednji prez znamenja p e š l i, a oficir još neće mogel zrok tomu zeznati, jedini kaj je zeznal, je bilo to, da je lepa turkinja skup sa starom Grkinjom iz otoka zniknula, a oćem njezin da je odputoval nuter v Tursku, gde da se kak je sumnja nekovi skrovni plani kaju, koji budu nekako na granici gibanje prouz-rokovali.

Bilo je jednoz bunnog letnog večera, kad je oficir hudo pred se gledajući, ruke na kri-ju stražarnice gore dole doći, oboružani šerežani pak su sele i pušec, si svoje dogo-djuje, koje su s turčinu se bueć doživeli, pripovedali. Ova straža na granici bila je za ono vreme, vu kojem moja pripovest teče neka vist Zandarov, kojih je zadaća bila, vuzduž turske granice neprestano petroulirati i stražiti, za ovu službu su bili graničari prosti od davanja kakovih težav, na ceste iz-za mosta. Njihovo oružje sastojalo je iz jedne duge puške (šara zvane) prez bajuneta, dvoh pištolah za pojasu i jednog hadžara i to tak za pojasom. Oficir se za interesantne pripovesti, teh vu oružničkoj službi dostarelih muzev, sada nije nikaj brnjal, negla predi, dok mu još ljubav nije s deć trapla i dok mu još skrovne nezrepevi plani vu glavi nisu šumeć kak sada, rad je njihove pripovesti poslušal, sada ali niti granjavinu, koja je van bućla, niti vihra, koj je z obloki stra-žarnice stepal, nije čul. On je bil vu svoja ljubav tak zadubljen, kak Archimedes vu svoje mathematicke figure za robljena Syra-kusa; kad se na jedanrat vrata stražarnice odora i patrola nater jednoga staroga i na očigled poštuvaaju vrednoga turčina na hrbitu zvezanimi rukami dopelja, vu druživu njego-vom nahadjala se je jedna čisto vu kopreui

(schleier) zamotanoga obraza turkinja. Oficiru je patrola javila, da su ove obedve persone na obali, naproti onomu turskomu otoku prijeli.

Kaj te nosi vu ovo vreme na našu stran, pak još k tomu vu blizinu straže? zapite oficir turčina.

Odvežite mi ruke, ar ja bum samo onda odgovarjal, kada bum prost, a od zvezanoga nebudete nigdar odgovor dobili. Odgovori stari turčin.

Serežani su skimavali z glavami zvrhu ovoga gizdavoga odgovora, ali oficir zapove, da se vlovljeni razrože zregni, da se starost i na neprijatelju poštuovati ima, razvezani i sponah oslobljeni turčin prićue sada jedno-stavno i verovatno pripovedati: Mi smo danas obdržavali žetvu, moja kći nije još nikada vidla zabavu i veselie hotel pokazati i nju istoga delničom učiniti, pak sem vu sobom vzel. (Onde se žetva žta, kak od prilike pri nas branje grozija, oblašava). O jutra do večera bil je današnji dan, kak vam je zeano, tak lepi, kakovoga se mi verni jeđnoć vu muhamedovom paradizumu, za naveke živati ufamo, ali kad se je sunce počelo nagibati, dojde na jedanput iz vaših kmećnih bregov gуста meglu s grmavinom i bliskanjem ter nam pretrgne vesele žetve. Moji robi su se žurili, da predi nego bura bukne i do nas dojde, zadnja kolj još na ladju spreme i iz otoka k obali domaćoj dobrode. Ja i moja kći smo si vzelj jeden lehkij čun, i već smo se s njim od otoka proti domaćoj obali odrinuli, ter do sredine Une doveslali, kad na jedankrat se bura postavi svojom celom stra-hotom, naš čun iz pravoga puta odutra, i svaki vas smo se morali bojati, da nam se nezagrabi i skup znami potone. Moja kći je bila vu smrtnom strahu, i kajti je vaša granica nam bliže bilo, k tomu je i s menšom pogibeljum do nje bilo moguće doći, odlučil sem vu vašem kraju na zemlju stati, poken-dob znam, de se ovdi nikomu neprilike ne-delaju, na Uni neprijatelj. Da je zločesto vreme i bura na Uni besnila, to ja verujem, odgo-vorni oficir, ali o istini tvojev pripovedanja bi ja ipak dvojil, da prisutnost ove drheuće devojke ovde, ju nebi potvrđivala. Mi nismo ne-lovećni i nikoga nepitamo, kaj je i kakve vere, ako nas vu svojoj stiski za pomoć prosti, zato hodi skup s kćerjum vu ovu sobicu popo-pleg, pak si počini, kaj vam bum mogel za okrepu i prikladnost pružati, budete dobili, medtemtoga dužnost mi je, da vaše došastje neodvlačno v švoj komandi dojavim S tem na-megne šerežanom i obodva budu odpeljani vu poleg stoje u sobicu.

Jefrem šerežanski harambaša, (to je tuško, kuliko je pri soldatih kaproi) stari i sedi soldat, koj je već puno put, pri raznih neprijateljskih sukobih proti turčinom, s smertjum bratinstvo pil, ostal je, poklam kam su se ostali raziši, s oficirom sam i nese je mogel živati, nego je proti svakoj subordinatni oficiru spočitavaj, da ovakov sumnjavi turčin sobicu vu požemni rešt, a ne vu stražarsku sobicu. Nek mi veruju gospon komandant, nastavi harambaša već od pol stoletja je meni sreća vise krat takovoga turbana vsake dopeljala, koj se je s lepomi rećmi, prav tak kak od sad nutri, osloboditi hotel, a i dragi gospon lajtnaut, ja takovomu branjan neseć nigdar veruvaj i neseć se vkanji. Ja bi ja znal pisati, ja bi celu knjigu od turske prefriganost spisal, a tko zna, jeli sam vrag nije današnju buru žigelj, za da pri njoj svojim ljudem, kakovo drno delo izvesti pomore.

Dalje sledi.